

Dialog – Důvěra – Bezpečnost

Předpoklady a impulzy pro aktuální
sociálnědemokratickou politiku uvolnění

USNESENÍ POSLANECKÉHO KLUBU SPD V NĚMECKÉM SPOLKOVÉM SNĚMU

Říjen 2018

- Evropská unie by měla být základem pro mírové uspořádání.
- Aby bylo možné se přiblížit k cíli evropského mírového uspořádání, je zapotřebí posilovat vzájemnou důvěru a následovat tzv. politiku malých krůčků (Politik der kleinen Schritte).
- Naším cílem by měla být evropská politika vůči Rusku, v jejímž rámci by Rusko a státy Východního partnerství vedly společný dialog.
- Je zapotřebí nalézt nové možnosti regionální spolupráce, například mezi Euroasijským hospodářským svazem (EAHU) a NATO, a zároveň posílit její stávající formáty v rámci OBSE.
- Je nutné dále rozvíjet vzájemný dialog v rámci občanské společnosti.

Výchozí situace

Mír v Evropě se v posledních letech stává mírem křehkým. Evropské naděje na udržitelný mír se po skončení studené války nevyplnily a až dodnes se zcela nepodařilo překonat rozdělení kontinentu, které se pouze přesunulo dále na východ. Zažíváme to mimo jiné v souvislosti s válečnými střety na východní Ukrajině. Naším cílem ovšem musí být zavést evropské mírové uspořádání, které se bude zakládat na sjednaných normách vycházejících ze závazného mezinárodního práva, a ne z pozice silnějšího – tedy systém multilaterální místo multipolárního.

Ke zhoršení bezpečnostní situace v Evropě přispělo v posledních letech vícero událostí – gruzínsko-ruská válka v roce 2008, v roce 2014 pak ruská anexe poloostrova Krym porušující mezinárodní právo a ozbrojený konflikt na jihovýchodě Ukrajiny, kde již více než čtyři roky bojují separatisté s ruskou podporou proti ukrajinské armádě. Zatím zemřelo 10.000 lidí a téměř dva miliony lidí z válečného území uprchly. EU a USA poté zavedly proti Rusku sankce, na něž Rusko reagovalo odvetnými sankcemi proti Západu. Možnost mírového řešení a ukončení oboustranných sankcí závisí rozhodující měrou na tom, jak všechny strany splní Minské dohody.

Až do 20. století určovaly osud evropských národů zájmy velmocí. Právě rozhodnutí tehdejších velmocí zásadně ovlivnila politické uspořádání v Evropě jak po konci první světové války ve Versailles, tak před koncem druhé světové války v Jaltě. Po konci druhé světové války se postupně prosadil názor, že trvalé a stabilní uspořádání v Evropě je možné pouze v případě, že se chování velkých i menších států bude řídit stejnými normami mezinárodního práva, státy budou navzájem uznávat své hranice a budou se snažit o co nejméně nejférovější rovnováhu mezi zájmy a cíli všech, i menších států – jak bylo stanoveno v člancích 1 a 2 v Chartě Spojených národů.

Konference pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (KBSE), která byla zprvu ukončena Závěrečným aktem v Helsinkách v srpnu 1975, spustila v Evropě proces, jehož vrcholem se stala Pařížská charta pro novou Evropu v listopadu 1990. Evropská bez-

pečnost poté již nebyla chápána prizmatem síly silnějšího, ale jako kolektivní bezpečnost založená na mezinárodním právu a hodnotách. Také menší a tím i většinou hospodářsky a vojensky slabší státy mohly užívat výhod ochrany a stability normativního bezpečnostního uspořádání.

Všechny evropské státy včetně tehdy ještě existujícího Sovětského svazu a také USA a Kanady se v roce 1990 přihlásily k těmto společným normám evropského mírového uspořádání. Na tomto základě se Rusko stalo členem Rady Evropy a uznalo tak platnost Evropské úmluvy o lidských právech. Koncept kooperativní bezpečnosti ve společném prostoru států KBSE, později OBSE (Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě), jenž byl opět potvrzen úmluvou „Charter for European Security“ OBSE v Istanbulu v listopadu 1999, se však v následujících letech neprosadil. Členské státy se shodly na tom, že své vztahy budou „utvářet v souladu s konceptem společné a komplexní bezpečnosti ve smyslu rovnoprávného partnerství, solidarity a transparency.“ Byly stanoveny dva hlavní principy – na jedné straně „právo vlastní každému členskému státu si svobodně vybírat a během svého vývoje měnit své bezpečnostní dohody včetně spojeneckých smluv“, na druhé straně pak bylo stanoveno, že „každý členský stát tato práva všech ostatních bude respektovat a nebude svou bezpečnost posilovat na úkor bezpečnosti jiných států.“

Moskva se odvolává především na druhé ustanovení a Západu vyčítá, že rozšířením NATO na východ nerespektoval ruské zájmy. USA a EU naopak odkazují na svobodu každého členského státu uzavírat spojenecké smlouvy. Tyto pozice lze usmířit pouze prostřednictvím dialogu. Přitom je však nutno zohlednit a vyvážit pocity ohrožení jak na straně Ruska, tak také na straně zemí střední a východní Evropy.

Rusku se v uplynulých letech a desetiletích nepodařilo navázat partnerské, či dokonce přátelské vztahy ke svým menším západním a jižním sousedům. Jeho chování vůči Ukrajině, Moldavské republice, Gruzii a jiným sousedícím státům se i nadále vyznačuje myšlením v intencích zón vlivu. Dodržování mezinárodněprávních norem zde pak hraje – pokud vůbec – pouze podřízenou roli.

Prezident Putin stále považuje rozpad Sovětského svazu za největší geopolitickou katastrofu 20. století, a proto příliš nepřekvapí, že Moskva vychází v rozporu s principy a hodnotami Pařížské charty z konceptu hierarchického uspořádání států. Velké a malé státy podle této koncepce nejsou rovnoprávné, ale jsou podřízeny silnějším státům v rámci jejich zón vlivu.

Obavy navíc vzbuzuje skutečnost, že podobné představy se zřejmě prosazují pod vedením amerického prezidenta Donalda Trumpa i na druhé straně Atlantiku. „America First“ znamená zpochybnění multilaterálního bezpečnostního uspořádání, tj. uspořádání založeného na pravidlech a spolupráci. Dohody mezi evropskými velmocemi a USA, které by se řídily historickými vzory dohod z Jalty nebo Versailles, jsou ovšem pro sociální demokratky a demokraty neakceptovatelné. Pokud ruský a americký prezident působí proti soudržnosti Evropské unie, jedná se o výstražný signál. Rusko podporuje politicky i finančně pravicově-populistické a nacionalistické strany a hnutí v členských státech EU, jako je například strana Rassemblement National (dříve Front National) ve Francii, jež si za cíl stanovila konec dnešní Evropské unie. Americký prezident Donald Trump pak na posledním summitu NATO v Bruselu v polovině července 2018 masivně zpochybnil soudržnost západního společenství a neskrývá své sympatie s brexitem. Oba takto jednájí proti evropským i specificky německým zájmům.

Opětovné oživení iniciativ požadujících odzbrojení

Evropa musí rozvíjet vlastní iniciativy v bezpečnostní politice, kontrole zbrojení a odzbrojení evropského kontinentu také proto, aby nebyla postupně vydána na pospas proměnlivým vztahům mezi velmocemi. Potřebujeme více dialogu o konvenčním odzbrojení. Poté co Rusko v roce 2007 přerušilo implementaci smlouvy CFE, se již s výjimkou Smlouvy o otevřeném nebi neuplatňují žádná tvrdá a právně závazná pravidla pro kontroly konvenčního zbrojení mezi Ruskem a NATO. Vznikají tak velká rizika. Proto bývalý ministr Frank-Walter Steinmeier již v srpnu 2016 inicioval restart

kontrol konvenčního zbrojení. Je nutno posílit zdrženlivost, předvídatelnost, transparentnost a posilování důvěry, přičemž by se součástí úmluv měly stát i nové vojenské schopnosti a zbrojní systémy, jako jsou bezpilotní letouny, raketová obrana, vysoce přesné zbraně naváděné na cíl a kybernetické schopnosti.

To samé platí i pro jaderné strategie Ruska a USA. Rusko se netají masivním zbrojením, a to jak v oblasti konvenčních zbraní, tak také stále více v oblasti kybernetické a jaderné. K tomu patří i umístění systémů schopných nést jaderné zbraně na vnějších hranicích Evropy. V nové jaderné strategii Spojených států amerických se pak důraz na další snížení významu jaderných zbraní přesunul směrem k věrohodnému a flexibilnímu odstrašení. Smlouva INF zakazující od roku 1987 pozemní jaderné rakety středního doletu tvoří pilíř architektury pro kontrolu jaderného odzbrojení a zbrojení a také pilíř evropské bezpečnosti. Smlouva musí být bezpodmínečně zachována. Nové jaderné vy-zbrojování by bylo cestou špatným směrem a ještě více by zhoršilo napětí v Evropě..

EU jako základ

Evropská unie představuje mírové uspořádání. Dosáhla toho díky komplexnímu systému vyrovnávání zájmů a vlivu malých i velkých států, přičemž se i přes všechny rozdíly zakládá na společných hodnotách a normách. Její akceschopnost vyžaduje funkční unijní i multilaterální instituce a politickou kulturu schopnosti kompromisu. Právě v časech rostoucího pravicového populismu, především uvnitř Evropy, je více než kdy důležité společně chránit a posilovat evropské hodnoty humanismu, osvícenství a solidarity.

První kroky k překonání konfrontace

Ale bezpečnost proti ostatním sama o sobě nestačí. Potřebujeme i bezpečnost všechny zahrnující. My sociální demokratky a demokrati jsme přesvědčeni, že právě během krize je intenzivní komunikace bezpodmínečným předpokladem jejího mírového překonání.

Nejvyšší prioritu mají také další opatření posilující vzájemnou důvěru a zvýšená transparence vojenských rozhodnutí. Ochota k dialogu a nabídka kooperativní bezpečnosti by se měly zaměřit na to, jak minimalizovat nekontrolované dynamiky eskalace a zbrojení a bojovat proti chybnému hodnocení úmyslů protistrany ze strany Ruska i Západu. Proto je tak důležité pokračování dialogu v Radě NATO-Rusko, využití krizových komunikačních mechanismů i na vojenské úrovni a další formy zmírnění konfliktu.

Výslovně proto vítáme nabídky, které ministr zahraničí Heiko Maas předložil mimo jiné během své návštěvy Moskvy v květnu 2018 a jež se týkají posílení dialogu mezi vládami i v rámci občanské společnosti. Jedná se např.

- o domluvení nového tematického roku spolupráce vysokých škol a vědy pro léta 2018–20,
- o obnovení a zajištění pokračování dialogových setkání na úrovni státních tajemníků,
- o obnovení setkání tzv. normandského formátu na úrovni ministrů zahraničí
- a o pokračování setkání Rady NATO-Rusko.

Vzhledem k debatě o mírové misi OSN v Donbasu má smysl, aby se velmoci s právem veta v Radě bezpečnosti více zapojily do hledání politického řešení konfliktu.

Posílení OBSE

Nutné je však posílit také OBSE a další nástroje kooperativní bezpečnosti. Právě v současné fázi krize důvěry by OBSE jako inkluzivní diskusní fórum měla být dále rozvíjena a zároveň by měla posílit svou akceschopnost a efektivnost při předcházení konfliktů. Německo přišlo během svého předsednictví OSBE s důležitými podněty, např. „strukturovaným dialogem“ k dohodnutí nových opatření pro posílení důvěry nebo častějšími kontakty mezi ozbrojenými silami členských států OBSE.

Po skončení studené války a východním rozšířením EU a NATO je Německo poprvé ve své historii ob-

klopeno spřátelenými a spojeneckými státy. Udržení tohoto politicky, ekonomicky a geostrategicky výhodného a mírového stavu a především stabilizace a rozvoj Evropské unie jako mírové síly je proto naší zahraničněpolitickou prioritou. Úspěšná však bude pouze tehdy, když budeme usilovat nejen o dobré vztahy k větším státům v Evropě a na druhé straně Atlantiku, ale když budeme zároveň také respektovat zájmy menších evropských zemí.

O multilaterálním zakotvení zahraniční a bezpečnostní politiky nelze v Německu na rozdíl od USA a Ruska diskutovat. Multipolarita místo multilateralismu pro nás nepředstavuje žádné řešení. Pokud tedy aktéři jak v Evropě, tak mimo Evropu budou ohrožovat soudržnost EU a její stabilitu, musíme proti tomuto vývoji rázně zakročit. Platí to i v případě, pokud bude jakýkoliv stát svými výroků či jednáním zpochybňovat normativní základ mírového soužití v Evropě a tím počítat s trvalým porušováním norem mírového soužití v Evropě ze Závěrečného aktu KBSE z Helsinek a z Pařížské charty, které společně přijaly všechny podepisující státy.

Pokud bychom se s takovýmto chováním smířili, přispějeme k erozi mezinárodněprávních norem, jejichž dodržování je nevyhnutelnou podmínkou každého mírového a bezpečnostního uspořádání v Evropě. Relativizace a zřeknutí se mezinárodněprávních norem by spolupráci s Ruskem rozhodně neusnadnilo a naše možnosti jednat by naopak ještě zúžilo. Zároveň se však nadále držíme našeho cíle evropského mírového uspořádání, pokud možno se zapojením Ruska, i když naše pokusy o pragmatickou spolupráci narážejí na výhrady především ze strany vlád států střední a východní Evropy. Proto je o to důležitější porušování základních norem a hodnot evropského mírového uspořádání jednoznačně odsuzovat.

Politika vůči Rusku pouze společně s našimi partnery

Rusko představuje pro Německo tak jako dříve rozhodující zemi v bezprostřední blízkosti východní hranice EU a NATO – ať už jako potenciální partner, nebo jako výzva. Německá politika však

musí zároveň rozhodně hájit i zájmy východních sousedů EU a NATO. Naším cílem je evropská politika vůči Rusku a německá politika vůči Rusku tak ani v budoucnu nebude izolovaná. Zapojení Ruska může být úspěšné pouze tehdy, pokud se podaří pro něj získat i naše východní sousedy v EU a z Východního partnerství. To ovšem předpokládá, že budeme také ochotni zohlednit jejich zájmy a po-city ohrožení.

V nejbližších letech tedy půjde o to, jak motivovat členské i nečlenské státy EU v Evropě, které se řídí společnými hodnotami, normami a principy, k užší spolupráci na ochraně těchto hodnot a norm a tuto spolupráci jim umožnit. Proto musíme usilovat především o takové diskusní formáty, jež přivedou Rusko a země Východního partnerství k jednomu stolu.

Posilování důvěry – základní pilíř sociálnědemokratické zahraniční a bezpečnostní politiky

I když se geostrategická situace oproti 70. a 80. letům minulého století zcela proměnila, zůstávají základní principy sociálnědemokratické východní politiky, tzv. Ostpolitik, která se pomocí „politiky malých krůčků“ snažila přiblížit k cíli evropského mírového uspořádání, stále aktuální. K ní patří i snaha o co nejvíce kooperativní formu řešení konfliktů navzdory zásadním názorovým rozdílům a také o to, jak propojit zajištění dostatečné obranyschopnosti s úsilím o kontrolu zbrojení a budování důvěry ve vojenské oblasti. I přes rozdílné přístupy v zásadních otázkách je potřeba najít únosný kompromis.

Sociálnědemokratická mírová politika se zakládá na kombinaci principiálnosti a pragmatismu. Globální strategie EU to nazývá „principled pragmatism“, jenž vytváří základ pro pět principů Federiky Mogherini pro politiku Evropské unie vůči Rusku, které v roce 2016 přijali ministři zahraničí EU. I když došlo k porušení principů a hodnot dohodnutých v Závěrečném aktu KSBE a v Pařížské chartě, má smysl pokračovat v dialogu s ruským vedením, zástupci ruského státu a společnosti a tento dialog posilovat.

Aktuální koncepty možné spolupráce

Úsilí o spolupráci ovšem neznamená, že budeme zavírat oči před současnými rozdíly v zájmech a hodnotách. Snaha porozumět Rusku neznamená, že se s ním shodneme v každé otázce. Proto by se již dnes mělo diskutovat o nových opatřeních posilujících důvěru a o projektech spolupráce, a to tam, kde je to smysluplné a realistické. Na tomto základě je také možné jasně formulovat naše očekávání, jak by Rusko mělo změnit své chování. Očekáváme, že Rusko:

- v Sýrii přivede Asada k vyjednávacímu stolu a zajistí, aby skončily útoky na civilní obyvatelstvo a použití chemických zbraní,
- na východní Ukrajině využije svůj vliv na separatisty a přispěje k dodržování příměří dojednaného v minských dohodách,
- ukončí kybernetické útoky vycházející z jeho území vůči jiným státům i vměšování se do voleb.

Ve vybraných politických oblastech je nutno v evropském zájmu dialog s Ruskem rozšířit. Týká se to především hledání řešení a společných politických konceptů v rámci nadnárodních výzev a mezinárodních krizí, a to

- na celém Blízkém východě a v Afgánistánu,
- ohledně změny klimatu,
- migrační politiky
- a mezinárodního terorismu.

Modernizace jako šance

Tam, kde je to možné a smysluplné, jsme prostřednictvím úzké spolupráce ochotni pomoci s modernizačním procesem v Rusku. Nemůžeme ovšem Rusko změnit proti jeho vůli zvenku a neměli bychom se o to ani pokoušet. Podceňovat by se však neměl ani stabilizační vliv ekonomických kontaktů na politické vztahy. Proto bychom měli hledat nové

možnosti, jak podpořit ekonomickou spolupráci. Během svého předsednictví v OBSE Německo prosazovalo princip konektivity, tzn. zlepšení komunikace a snižování napětí také prostřednictvím ekonomických kontaktů.

Vyzkoušení formátů regionální spolupráce

Myslitelné je posílení vztahů a kontaktů k institucím, v nichž dominuje Rusko, jako jsou Euroasijský hospodářský svaz (EAHU) nebo Organizace Smlouvy o kolektivní bezpečnosti (OSKB). Výhodou by bylo, že by se konflikty zájmů „regionalizovaly“ a nesetkávaly by se pouze Rusko a „Západ“, ale i EU a EAHU (Rusko, Bělorusko, Kazachstán, Arménie a Kyrgyzstán) a – pod hlavičkou OBSE – také NATO a OSKB (Arménie, Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Bělorusko a Rusko). Na druhé straně bychom tak vyšli vstříc ruské potřebě vyjednávání na stejné úrovni.

EAHU se na rozdíl od dlouhé řady dřívějších integračních iniciativ v postsovětském prostoru již pevně etabloval. Země ESVO Švýcarsko a Norsko jedná už několik let s Euroasijským hospodářským svazem o dohodě o volném obchodu. Jednání vede i Čína, jež EAHU považuje v rámci svého projektu hedvábné stezky za důležitý tranzitní prostor na cestě do Evropy. Chybí však jasný mandát pro Evropskou komisi, který by umožnil posílení odpovídajícího dialogu na pracovní úrovni. Jde o realistický přístup vyžadující velkou trpělivost. Vytvoření nové strategie EU pro střední Asii do roku 2019 zde nabízí skvělý rámec pro inovativní koncepty umožňující další vývoj. Tuto šanci by EU měla využít – a být přitom vůči Rusku a Číně zcela transparentní.

OSKB naopak teoreticky jistě nabízí potenciál a možnosti transregionálního dialogu v oblasti boji proti novým bezpečnostním hrozbám. Myslitelné by byly společné pracovní iniciativy NATO a OSKB pod hlavičkou OBSE o opatřeních posilujících důvěru a o kontrole zbrojení. Je nutné oslabit vojenská rizika, například omezením manévřů a umístění vojsk v ohrožených oblastech, funkčními komunikačními kanály, efektivními inspekce-

mi i posílením Vídeňského dokumentu o opatření k posílení důvěry a bezpečnosti. I když NATO ani OSKB nepovažují v nejbližší době spolupráci či dokonce smluvní vztahy mezi NATO a OSKB za možné, chceme zjistit potenciál k dalšímu dialogu, aniž bychom přitom uznali ruský nárok na dominanci vůči jeho sousedům.

Další podpora dialogu v rámci občanské společnosti

Při (opětovném) budování vzájemné důvěry hraje nezastupitelnou úlohu také intenzivní propojení mezi společnostmi v Rusku a v ostatních evropských státech. Musíme dále posílit dialog občanské společnosti jako jedno z mála existujících spojení s Ruskem, a to především ve spolupráci mládeže. Nadále je zde zájem lidí navzájem se poznávat, což velmi působivě doložilo fotbalové mistrovství světa v Rusku v létě 2018. Největší skupinou stipendistů programu Erasmus z celého světa jsou studenti z Ruska. Zasazujeme se o to, aby bylo Rusko odpovídajícím způsobem zohledněno i jako člen následného programu Erasmus na období 2021–2027. Právě v době napětí hrají projekty občanské společnosti pro překonání rozdílů o to důležitější roli. EU je také nejdůležitějším partnerem Ruska ve spolupráci ve vědě a výzkumu. Takovéto kontakty mohou posílit porozumění pro jiné úhly pohledu.

Založením Centra pro východoevropské a mezinárodní studie (ZOIS) se úspěšně podařilo zastavit úbytek výzkumných zařízení zaměřujících se na východní Evropu, jenž v Německu započal v 90. letech. Chceme ovšem posílit také výzkum v oblasti míru a konfliktů – včetně přírodovědného přístupu k mírovým studiím – a zajistit si tak v tomto oboru odbornou podporu. Příspěvkové organizace zahraniční kulturní a vzdělávací politiky hrají také důležitou roli při posilování občanské společnosti a vytváření svobodného a bezpečného prostředí. Kulturní zprostředkovatelé by v tomto kontextu měli být i nadále podporováni a posilováni.

Bilaterální kontakty usnadňuje a podporuje zrušení vízové povinnosti v bilaterálním cestovním ruchu mezi Ruskem a Schengenským prostorem, a to

především pro mládež, o něž obě strany v zásadě usilují již od začátku devadesátých let. Zajímavé by mohly být i multilaterální formáty s účastí ze střední a východní Evropy. Vítejme již existující projekty na posílení dialogu v občanské společnosti i tradici bilaterální spolupráce tzv. Kreuzjahre.

Výhled do budoucna

„Bezpečnost začíná důvěrou a důvěra dialogem“, tvrdí generální tajemník OBSE Thomas Greminger. Pokud bychom tato slova přeložili do praktické politiky, znamená to, že by se pod hlavičkou OBSE a se zapojením Ruska mohly vést se státy Východního partnerství multilaterální rozhovory o budoucích výzvách, například v oblasti ekonomiky, právního státu a bezpečnostní politiky. Bylo by to přitom i v ruském zájmu. Pokud se to podaří a bude možné vybudovat ztracenou důvěru, lze vyjednávat i o dlouhodobém cíli evropského mírového uspořádání, přičemž se samozřejmě musí vyjít z uznávání a dodržování principů mezinárodního práva, právního státu a lidských práv.

Poprvé by tak Evropa mohla dosáhnout „vyváženého míru“, tedy stavu, který by skutečně ukončil rozdělení Evropy, byl by přijatelný pro všechny evropské státy a mohl by vést k zájmovému vyrovnání sil mezi EU, USA, státy Východního partnerství a Rus-

kem. Takováto strategie by odpovídala evropské politice odpovědnosti. Uznáním společného cíle a v souladu se zájmy relevantních aktérů lze tuto politiku vnímat jako proces, při němž všechny strany mohou získat, a to mír, bezpečnost a prosperitu. Pokud by Rusko dosáhlo významných pokroků při prosazování minských dohod, k čemuž patří příměří, obnovení ukrajinské kontroly nad ukrajinsko-ruskou hranicí, odchod všech cizích jednotek, výměna zajatců a přístup pro humanitární pomoc, jsme po domluvě s našimi evropskými partnery ochotni zrušit příslušné sankce.

Neměli bychom a ani nesmíme přijmout současný antagonismus mezi Ruskem a Západem jako přirozený či trvalý stav. Pouhé deklarace, komplexní koncepce a nárazová silová řešení ovšem nepomohou. Zde pomůže pouze politika malých krůčků, politika vzájemného posilování důvěry a postupná transformace poměrů, které lze odůvodněně považovat za neuspokojivé a nebezpečné. Tento přístup však může být úspěšný pouze tehdy, pokud najde partnery pro své iniciativy a adresát jeho mírové politiky bude ochoten konstruktivně reagovat.

Jak Willy Brandt jednou prohlásil: „Každá doba vyžaduje vlastní odpovědi.“ Záleží také na nás, zda učiníme první kroky jako opatření posilující důvěru a vedoucí k evropskému mírovému uspořádání, a tím také najdeme správné odpovědi pro naši dobu.

O autorovi

Usnesení poslaneckého klubu SPD v Německém spolkovém sněmu z 9. října 2018

Překlad z Němčiny: **Lenka Martinková**

Impresum

Friedrich-Ebert-Stiftung e.V. | zastoupení v České republice
Zborovská 716/27 | 150 00 Praha 5 | Česká republika

Za publikaci odpovídá:
Leonie Liemich | Leonie.Liemich@fesprag.cz
Tel.: +420 224 947 094 | Fax: +420 224 948 091
www.fesprag.cz

Pro objednání publikace:
fes@fesprag.cz

Commercial use of all media published by the
Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) is not permitted without the
written consent of the FES.

Friedrich-Ebert-Stiftung e.V., zastoupení v České republice

Kancelář Friedrich-Ebert-Stiftung v Praze byla otevřena v roce 1990. Cílem naší činnosti v České republice je podpora demokracie, právního státu, rozvoje aktivní občanské společnosti

a přispívat k utváření sociálně spravedlivé společnosti. Zasadíme se o evropskou myšlenku a podporujeme bilaterální dialog s Německem, jakož i regionální a globální spolupráci.